

אדר תש"ע

מ. זילברמן

(קכח.) **עדות קרוב ונתרחק.** איתא בגמ' היה יודע לו בעדות עד שלא נעשה חתנו ונעשה חתנו ומתה בתו פיקח ונתחרש וחזר ונתפקח פיתח ונתסמא וחזר ונתפתח שפוי ונשתטה וחזר ונשתפה כשר, ע"כ. ופירש הרשב"ם, "ומתה בתו דהיינו קרוב ונתרחק וכגון שאין לו בנים הימנה כדתנן בפ' זה בורר (סנ' כז:). והעירו עליו הגרע"א והרש"ש והתומים בשם כנסת הגדולה (חו"מ סי' לג סק"ז) דנחלקו בזה התנאים במתני' שם, דלחכמים קרוב ונתרחק כשר ולר' יהודה אפי' מתה בתו ויש לו בנים ממנה ה"ז קרוב, ולהלכה נקטינן כחכמים דאפי' יש לו בנים ממנה אם מתה בתו ה"ז כשר לעדות (ראה הגמ' סנ' שם כח: ושו"ע חו"מ סי' לג סי"ב), ולמה נקט הרשב"ם כשיטת ר' יהודה (הו"ד בקיצור בפ"ת סק"ה).

ברש"ש ובתומים תירצו דאין דברי הרשב"ם מכוונים להלכה, אלא דהברייתא דנקטה הגמ' אתיא כשיטת ר' יהודה, וכדהוכיחו התוס' בערכין יח. ד"ה עד שלא נעשה. ודברים דומים כבר קדמו בתה"ד פסקים סי' רנ שכתב שאפשר שהרשב"ם נקט כן לרווחא דמילתא לאוקומי ככו"ע אבל לאו דס"ל כן להלכה. [ושור"ר דבשו"ת יוסף אומץ להחיד"א סי' נח תמה על האחרונים הכנה"ג והתומים שלא הביאו דברי התה"ד. אך באו"ש (פי"ד עדות ה"א) כתב בדעת הרשב"ם דאף דאין הלכה כר' יהודה ובמתה בתו אינו פסול להעיד על חתנו אף ביש לה בנים ממנו, מ"מ בכה"ג פסול להעיד מטעם נוגע בדבר, כגון דאם יזכה האב הלא ירויחו בניו, דזקנם יניח להם יותר.

(קלג:) **אעבורי אחסנתא.** א] תנן הכותב את נכסיו לאחרים והניח את בניו מה שעשה עשוי אלא שאין רוח חכמים נוחה הימנו, ע"כ. ובגמ', ת"ש דא"ל שמואל לרב יהודה שיננא לא תיהוי בי עבורי אחסנתא ואפי' מברא בישא לברא טבא וכ"ש מברא לברתא, ע"כ. ופשטות לשון המשנה דאין רוח חכמים נוחה הימנו משמע שיש בזה משום מדת חסידות אבל אין איסור בדבר. וכך הביא השדי חמד (ח"ג מערכת הל' סי' ג ד"ה הן אמת) בשם ספר אגודת אזוב. אך מלשון הרשב"ם לא משמע כן, דכתב, "אין לחכמים נחת רוח ממעשיו אלא חרון אף גורם להן שכועסין עליו דקא עקר נחלה דאורי". ומשמע מדבריו דיש איסור בדבר. וכן כתב בשו"ת הרא"ש (כלל פה אות ג) דיש בזה עבירה.

ב] כתב הרשב"ם בד"ה בי עבורי אחסנתא, "מקום שמעביר האב נחלה מן הראוי לה ואפי' להרבות לאחד ולמעט לאחד". ונראה מדבריו דיש משום אעבורי אחסנתא אף במעביר מקצת הירושה מיורש ליורש. וכן פסק בערוך השלחן (סי' קפב ס"ב). וראה בפתחי חושן פד, הע' ח שהביא מקילין בזה. ובתשב"ץ (ח"ג סי' קמז, הו"ד בשו"ת חת"ס חו"מ סי' קנא ובקצות סי' רפב סק"ב ובפ"ת שם) פסק שאם משייר קצת מן הירושה ליורשים אין משום אעבורי אחסנתא.

ג] בערוך השלחן (סי' רפב ס"ג) נסתפק אי איסור אעבורי אחסתנא שייך דוקא במעביר נחלת הבנים או אך במעביר נחלת שאר יורשין. דמלשון המשנה משמע דהאיסור רק בבנים, וכן דעת בעל העיטור. אך משלון הרמב"ם משמע דה"ה בכל יורשים, דכתב הרמב"ם (פ"ו נחלות הי"א), "כל הנותן נכסיו לאחרים והניח את היורשין וכו'". וכן העיר בשדי חמד (שם ד"ה ויש להעיר).

(קלה.) **גדר נאמנות בידו.** ראה רשב"ם ותוס' ד"ה חזיא ורמב"ן ד"ה מפני מה אמרו. ראה עוד קוב"ש אות תנט וקצות השלחן סי' קמו ס"ק יא.

**החבורה הבאה תתקיים אי"ה בליל יום שני
הנושא – גדר נאמנות בידו (קלה.)**

עיקר תוס' פרק יש נוחלין (קל. – קלז:)

(קלג:) עיליתא, בא
(קלד.) כל המתנה
(קלד:) ליורשו, הואיל, למפרע, פלוני
(קלה.) חזיא, אביי
(קלה:) כל שכתוב
(קלו.) אקנייה
(קלו:) הכל
(קלז:) לא החזירו